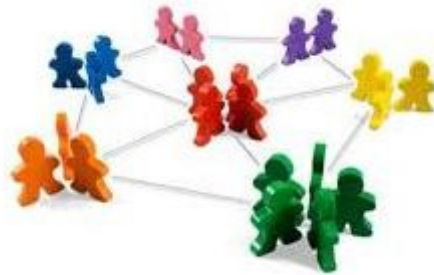

Wat ouders verwachten van passend onderwijs

Voorlopige rapportage voor
de samenwerkingsverbanden
op grond van de eerste drie bijeenkomsten

Inhoud

1 Aanleiding.....	3
2 Rapportage bijeenkomsten	3
2.1 Organisatie en deelnemers	3
2.2 Verwachtingen per onderwerp	3
1 Het karakter van het samenwerkingsverband	3
2 Een dekkend aanbod binnen een samenwerkingsverband	3
3 Zorgplicht.....	4
4 De ondersteuningsstructuur voor en deskundigheidsontwikkeling van de leerkrachten	4
5 Het gewenste niveau van basisondersteuning.....	4
6 Extra ondersteuning: arrangementen in passend onderwijs	4
7 Procedures en criteria voor de toewijzing van extra ondersteuning	5
8 Doorlopende leerlijnen.....	5
9 Informatie die ouders nodig hebben om een goede school te kiezen.....	5
10 Overleg	6
3 Samenvatting en conclusies	6
4 Aanbevelingen.....	7
5 Afkortingen.....	7

Samenstelling rapportage:

Cockie Gerritsen en Marijke van Grafhorst,
duo decimo Advies & Redactie bureau

februari 2014

1 Aanleiding

Op 1 augustus 2014 gaat passend onderwijs van start. Rond de invoering bestaat op dit moment nog veel onduidelijkheid. Om de verwachtingen van ouders bij passend onderwijs voor de samenwerkingsverbanden in kaart te brengen, zijn op initiatief van het Netwerk Ouderinitiatieven zes bijeenkomsten georganiseerd door lokale ouderorganisaties verspreid over het land. Deze voorlopige rapportage bevat de resultaten van de eerste drie bijeenkomsten.

De gesprekken die gevoerd zijn, hadden elk een eigen insteek zodat een breed scala van onderwerpen besproken is. De uitkomsten zijn in deze rapportage gebundeld per onderwerp.

2 Rapportage bijeenkomsten

2.1 Organisatie en deelnemers

In de periode november 2013 – december 2013 hebben drie bijeenkomsten plaatsgevonden. In het onderstaande schema is aangegeven wanneer en door wie de bijeenkomsten zijn georganiseerd, wat het thema van de bijeenkomsten was en hoeveel deelnemers er waren.

Datum	Plaats	Thema	Organisatie	Aantal deelnemers
30-11-2013	Leek	Oudercongres passend onderwijs	Onderwijswerkgroep Noord	70
10-12-2013	Hengelo	Wat ouders verwachten van passend onderwijs	Ouders & Onderwijs Twente	18
16-12-2013	Bussum	Gespreksavond over de invoering van passend onderwijs	Ouderplatform Gooi & Omstreken	15

Naast ouders waren bij deze bijeenkomsten ook professionals aanwezig, zoals leerkrachten, ambulante begeleiders, voorzitters samenwerkingsverbanden. Veel van hen hadden 'een dubbele pet op' en spraken zowel als ouder als vanuit hun professionaliteit.

2.2 Verwachtingen per onderwerp

Tijdens de bijeenkomsten zijn verschillende onderwerpen aan de orde gekomen. In deze paragraaf zijn de verwachtingen van ouders gebundeld per onderwerp opgenomen.

1 Het karakter van het samenwerkingsverband

Een samenwerkingsverband van scholen waar van kind tot kind maatwerk geleverd wordt bij een ondersteuningsbehoefte, zoveel mogelijk op de reguliere school? Of een verband met gespecialiseerde scholen waaruit in een individuele situatie de best passende gekozen kan worden?

- Ouders verwachten meer maatwerk in de ondersteuning van de leerlingen.
- Van belang is dat de leerlingen gekend worden en zich gezien weten.
- Een passende aanpak die niet alleen geldt voor het basisonderwijs maar ook voor het voortgezet onderwijs.

2 Een dekkend aanbod binnen een samenwerkingsverband

Het samenwerkingsverband moet zorgen voor een dekkend aanbod aan onderwijszorgarrangementen, zodat er voor iedere leerling een passende plek is. Hoe en door wie wordt bepaald wat dekkend is en passend?

- Er is onduidelijkheid of passend onderwijs leidt tot vergroten of vervagen van verschillen tussen scholen: meer uniformering of meer concurrentie?

- Er zijn zorgen om minder aandacht voor 'reguliere' leerlingen door de extra aandacht voor zorgleerlingen, dat hun competenties er onvoldoende uitkomen.
- Er moeten diploma's komen voor verschillende niveaus, gekoppeld aan kennis en vaardigheden.

3 Zorgplicht

Op welke manier gaan de scholen in het samenwerkingsverband om met de zorgplicht? Hoe stellen ze vast wat de ondersteuningsbehoefte van het kind is? Hoe komen de wettelijk verplichte ondersteuning en bezwaarprocedure eruit te zien?

- Ouders zijn bang dat zij met de zorgplicht voor schoolbesturen hun keuzevrijheid verliezen.
- Ouders willen niet afhankelijk zijn van het aanbod binnen een regio. Ze willen graag mogelijkheden voor regio-overschrijdende samenwerking tussen samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld als ze op de grens van een regio wonen.

4 De ondersteuningsstructuur voor en deskundigheidsontwikkeling van de leerkrachten

Welke verwachtingen hebben ouders van de ondersteuningsstructuur voor de leerkrachten van hun kinderen? Welke ontwikkeling moeten de leerkrachten doormaken om voldoende om te kunnen gaan met verschillen? Wat is op welke termijn haalbaar, wat niet?

- Leerkrachten moeten meer competent worden, ouders merken dat ze zich nu niet toegerust voelen.
- Er is zorg om de motivatie van leerkrachten.
- Er is zorg om de deskundigheid van leerkrachten, de opleiding lijkt verouderd en moet worden aangepast aan passend onderwijs.
- De kwaliteit van het onderwijs moet niet van een persoon afhankelijk zijn.
- Er moet duidelijk zijn hoe een school extra deskundigheid 'in kan laten vliegen'.
- De deuren zouden meer moeten worden opengezet voor externe professionals, je kunt niet verwachten dat leerkrachten alles weten.
- Opgebouwde expertise, bijvoorbeeld van ab'ers en het speciaal onderwijs, moet behouden blijven.

5 Het gewenste niveau van basisondersteuning

Welke zorg en ondersteuning moet op iedere school in het samenwerkingsverband beschikbaar zijn?

- Meer leerlingen kunnen op een reguliere school blijven. Zorg dat het basisoniveau zo hoog is, dat zo min mogelijk kinderen een extra arrangement nodig hebben.
- Er moet een vorm van speciaal onderwijs blijven: je moet je afvragen of volledig inclusief onderwijs aan alle kinderen de beste ontwikkelingskansen biedt.
- Leerlingen met een extra zorgbehoefte moeten geen uitzonderingspositie krijgen.
- De jeugdzorg zou onderdeel moeten zijn van de basisondersteuning.

6 Extra ondersteuning: arrangementen in passend onderwijs

Op welke manier wordt extra ondersteuning ingezet binnen het onderwijs en wie zijn daarbij betrokken?

- Onderwijsarrangementen, zoals een ontwikkelingsperspectief, moeten flexibel zijn, passend bij het kind.
- Arrangementen moeten dynamisch zijn en jaarlijks kunnen worden bijgesteld.
- In een arrangement moeten streefdoelen opgenomen zijn, zowel kwalitatief als kwantitatief.
- Het ontwikkelingsperspectief heeft een positievere insteek dan een handelingsplan. Er wordt niet gekeken naar wat een kind heeft, maar naar wat een kind kan.
- Er wordt niet meer automatisch een onafhankelijke (pedagogische of medische) diagnose gesteld, alleen als dit nodig is voor het beantwoorden van een hulpvraag.
- Afspraken moeten SMART zijn, zodat ouders/kind/leerkracht de vinger aan de pols kunnen houden.

Betrokkenheid ouders en kinderen

- Ouders zijn van begin af aan in het proces betrokken op basis van gelijkwaardigheid.
- Ouders moeten zelf aangeven in welke mate ze erbij betrokken willen/kunnen zijn: ze moeten zelf de regie kunnen voeren of in vertrouwen de regie uit handen kunnen geven.
- Ouders en leerkrachten betrekken (de mening van) het kind/de leerling erbij; zij/hij weet vaak zelf heel goed wat wel werkt.
- Aan de ouder moet op een begrijpelijke manier worden uitgelegd wat een ontwikkelingsperspectief inhoudt.

Relatie onderwijs en zorg

- In het arrangement moet ook de samenwerking met de zorg duidelijk omschreven zijn. Daarbij gaat het ook om de ondersteuning thuis, etc.
- Afstemming tussen onderwijs, zorg en ouders is heel belangrijk. Er moet één plan komen, met één regisseur.

7 Procedures en criteria voor de toewijzing van extra ondersteuning

Welke procedures worden gevolgd als een kind extra ondersteuning nodig heeft en aan welke criteria moet worden voldaan om hiervoor in aanmerking te komen?

- Ouders zijn bang dat zij minder inspraak hebben als de 'rugzak' verdwijnt: hoe zorg je als ouder ervoor dat de school je kind ziet, zonder diagnose?
- Meer mogelijkheden om te kijken wat nodig is en meer vrijheid.
- Ouders worden vanaf het begin meegenomen in het proces als experts voor hun eigen kind.
- Ouders maken zich zorgen om privacy. Hoe wordt dit geborgd en wie heeft zeggenschap over beheer en inzage van de individuele plannen?

8 Doorlopende leerlijnen

Hoe kan de overgang van de ene (soort) school naar de andere voor kinderen met een ondersteuningsbehoefte goed verlopen?

- Er wordt meer gecommuniceerd binnen de school.
- Ouders zijn van meet af aan betrokken bij overleg over hun kind.
- Ouders weten hoe de overdracht geregeld is, zowel intern als tussen scholen.

9 Informatie die ouders nodig hebben om een goede school te kiezen

Welke informatie hebben ouders nodig om vanaf het begin een zo goed mogelijke school te kiezen binnen het samenwerkingsverband? Hoe wordt die informatie toegankelijk gemaakt? En welke ondersteuning is dan nog nodig voor ouders?

- Ouders vinden het belangrijk om te weten wat ze van een school mogen verwachten. De schoolinformatie moet toegankelijk en gemakkelijk vindbaar zijn voor alle ouders.
- Ouders moeten weten welke basisondersteuning de school biedt en welke stappen worden gezet als een kind extra ondersteuning nodig heeft.
- Het onderwijs moet aansluiten bij de eigen waarden, normen en opvoedkundige ideeën van de ouder.
- Ouders hebben minder aan kwantitatieve gegevens, het gaat om vertrouwen en een gevoel van affiniteit, ideeën en emoties.
- Kinderen hebben zelf ook zeggenschap in de keuze voor een school.

Wat wordt verwacht van scholen?

- Zorg dat ouders goed geïnformeerd zijn: wie werken op een school, wat zijn hun taken?
- Een school moet een goed beeld van zichzelf aan de ouders kunnen presenteren, dat strookt met de werkelijkheid.
- De medezeggenschapsraad kan aangeven of de theorie in de schoolgids klopt in de praktijk.
- Scholen moeten open zijn voor ouders, zodat ze de sfeer kunnen proeven.

10 Overleg

Het wetsvoorstel passend onderwijs regelt nauwelijks overleg met ouders van kinderen met zorgbehoeften. Het gaat er wel van uit dat er goed overleg plaatsvindt waarin ook kennis en inzicht van ouders wordt betrokken. Toch is vaak de kijk op de situatie van de school leidend. Wil en kan een samenwerkingsverband aangeven hoe er met ouders wordt omgegaan?

Overleg individueel: ouders-leerkracht

- Vanaf het begin moet er samenwerking zijn tussen ouders en leerkrachten; ouders willen begrepen worden en willen betrokkenheid. Wederzijdse verwachtingen tussen ouders en school worden in een vroeg stadium uitgesproken.
- Scholen moeten ruimte bieden aan ouders om over hun kind te vertellen.
- Overleg met ouders moet open, gelijkwaardig, duidelijk en transparant zijn:
  - bij een gesprek moet helder zijn waar het over gaat,
  - zowel leerkrachten als ouders kunnen onderwerpen aandragen,
  - er is goede informatie beschikbaar en
  - er wordt altijd een verslag gemaakt.
- Onderwijskundige rapporten moeten transparant en toegankelijk zijn en in begrijpelijke taal geschreven.
- Ouders moeten weten waar ze recht op hebben, bijvoorbeeld dat handelingsplannen door hen ondertekend moeten worden.
- Er wordt resultaatgericht in oplossingen en niet in problemen gedacht en gehandeld.
- Ouders mogen om onafhankelijke ondersteuning vragen.

Overleg collectief: ouders-beleid

- Er moet helder zijn welke ouders andere ouders vertegenwoordigen, zij moeten benaderbaar zijn.
- Voor meepraten/meedenken is naast de formele structuur een klankbordgroep, ouderplatform of (digitaal) forum gewenst, waarin ouders kennis en ervaringen kunnen uitwisselen.
- De ouders in de ondersteuningsplanraad kunnen in deze informele groepen hun achterban raadplegen; dit maakt dat zij de ouders beter kunnen vertegenwoordigen.

Wat wordt verwacht van scholen?

- Scholen denken na over hoe ze alle ouders kunnen betrekken.
- Er moet aandacht zijn voor kwetsbare, niet mondige ouders.

3 Samenvatting en conclusies

Uit de bijeenkomsten blijkt, dat er bij de ouders nog veel onzekerheid bestaat over passend onderwijs.

Op grond van de gegeven informatie geven ouders aan dat zij aan de ene kant blij zijn met de insteek dat meer kinderen regulier onderwijs kunnen volgen in de eigen omgeving. Ze verwachten dat scholen meer 'buiten het gebaande pad' gaan denken, dat er straks geen thuiszitters meer zijn en dat er meer mogelijkheden komen voor kinderen om over te stappen van speciaal onderwijs naar regulier onderwijs. Daarnaast zijn ze blij dat het speciaal onderwijs blijft bestaan.

Aan de andere kant maken ze zich zorgen over hun eigen inspraak. Hoe is die geborgd als straks de zorgplicht bij de scholen wordt gelegd en als het kindgebonden budget (het rugzakje) verdwijnt? Kunnen met behulp van de arrangementen de beste ontwikkelingskansen voor ieder kind gerealiseerd worden, ook zonder externe diagnose?

Ook wordt getwijfeld aan de beschikbare motivatie en deskundigheid van leerkrachten om om te gaan met de verschillende leerlingen en hun problematiek. Hier zien de ouders een taak voor de opleiding en bijscholing. Bovendien vinden ze dat de opgebouwde expertise behouden moet blijven.

Een derde zorg is het borgen van de privacy van hun kind.

Wat het meest benoemd is door ouders is de relatie tussen ouders en school. Ouders willen graag vanaf het begin betrokken zijn als educatief partner. Ze willen graag weten wat ze van een school mogen verwachten en wat de school van hen verwacht. In overleg over onderwijsarrangementen verwachten zij gehoord te worden als ervaringsdeskundigen. Ook de mening van het kind doet ertoe.

Ook meerdere keren is aan de orde gekomen dat de informatie vanuit de school helder, transparant en toegankelijk moet zijn en in begrijpelijke taal geschreven. Ouders weten graag bijtijds waar ze aan toe zijn.

Over de ouderbetrokkenheid in de ondersteuningsplanraad bestaat nog veel onduidelijkheid. Ouders weten over het algemeen niet welke ouders daarbij betrokken zijn.

Ouders in de ondersteuningsplanraad weten vaak niet wat de andere ouders van hen verwachten. Als een oplossing is aangedragen om informele groepen te betrekken, zoals klankbordgroepen, een ouderplatform of digitaal forum.

4 Aanbevelingen

Om de onzekerheid over en weerstand tegen passend onderwijs bij ouders weg te nemen en ouders te betrekken, is goede, laagdrempelige informatie noodzakelijk. Duidelijk moet zijn, hoe de inspraak van ouders op school en binnen het samenwerkingsverband geregeld is, waar ouders met hulp- en ondersteuningsvragen en klachten terecht kunnen en hoe de privacy van de kinderen geborgd is. Deze informatie zou kunnen worden opgesteld en verspreid door de samenwerkingsverbanden. Gedacht kan worden aan een digitaal format waar ieder samenwerkingsverband de regiospecifieke informatie aan kan toevoegen. En die gemakkelijk geprint kan worden voor ouders die een papieren versie willen.

Om de formele structuur van inspraak in het beleid (medezeggenschapsraden, ondersteuningsplanraad) voor ouders te ondersteunen, wordt het instellen van klankbordgroepen, ouderplatforms of digitale fora aanbevolen.

De samenwerkingsverbanden kunnen dit faciliteren.

5 Afkortingen

- ab'er: ambulante begeleider
- ib'er: intern begeleider
- swv: samenwerkingsverband
- REC: Regionale Expertise Centra
- mr: medezeggenschapsraad
- opr: ondersteuningsplanraad
- sop: schoolontwikkelingsprofiel
- opp: ontwikkelingsperspectief
- SMART: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden
- po: primair onderwijs (basisonderwijs)
- vo: voortgezet onderwijs
- so: speciaal onderwijs